

RTU studiju kurss "Iegūtie valodas traucējumi"**0L000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA0117
Nosaukums	Iegūtie valodas traucējumi
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Baiba Trinīte - Doktors, Profesors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 4.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Kurss iepazīstina klausītājus ar iegūtiem valodas traucējumiem, to cēloņiem, simptomiem un veidiem. Kursa ietvaros studenti apgūst un mācās praktiski pielietot valodas atjaunošanas metodes.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Mērķis: Veidot izpratni par iegūtiem valodas traucējumiem, praktiski apgūt valodas novērtēšanas un atjaunošanas metodes. Uzdevumi: 1. Iepazīstināt klausītājus ar iegūto lingvistiski komunikatīvo traucējumu veidiem, to cēloņiem un simptomiem. 2. Iepazīstināt klausītājus ar iegūto valodas traucējumu diagnosticēšanas un novērtēšanas iespējām. 3. Apgūt valodas atjaunošanas metodes un paņēmienus iegūto valodas traucējumu gadījumos.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Studenti patstāvīgi analizē e-studiju vidē iekļautos izglītojošos resursus, lasa studiju kursa literatūru, sagatavo valodas pārbaudes un terapijas materiālu pacientiem ar iegūtiem valodas traucējumiem.
Literatūra	Obligātā/Obligatory: 1.Hallowell, B. (2017). Aphasia and other acquired neurogenic language disorders. San Diego, CA: Plural Publishing. Papildu/Additional: 1.Baumane, A., & Keire, L.(1994). Valodas traucējumu veidi: dislālija, alālīja, dizartrijs, afāzija. Rīga: Zvaigzne ABC. 2.Cummings, L. (2014). Pragmatic Disorders. NewYork: Springer. 3.Druks, J. (2017). Contemporary and Emergent Theories of Agrammatism. NewYork: Routledge, Taylor & Francis Group. 4.Kent, R. (1997). The Speech Science. San Diego CA: Singular Publishing group, Inc 5.LaPointe, L. L. (2011). Aphasia and related neurogenic language disorders. 4th ed. NY, Stuttgart: Thieme. 6.Lurija, A. (1989). Maza grāmata par lielu atmiņu: mnemonista prāts. Rīga: Avots. 7.Miltiņa, I., & Pastare, S. (1997). Pirmie soļi logopēdijā. II daļa. Rīga: PIAC. 8.Obler, L. K., & Gjerlow, K. (1999). Language and the brain. Cambridge: Cambridge University Press. 9.Paul, R. (2018). Introduction to Clinical Methods in Communication Disorders (3rd ed). Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Company. 10.Plante, E. (2013). Communication and Communication Disorders : a clinical introduction (4th ed). Boston, Mass.: Pearson. 11.Poeppel, G., & Hickok, G. (2004). Towards a new functional anatomy of language. Cognition, 92, 1-12. 12.Simmons-Mackie, N., King, J. M., Beukelman, D. R. (2013). Supporting Communication for Adults with Acute and Chronic Aphasia. Baltimore : Paul H. Brookes Publishing Co. 13.Tellis, G. M., & Manasco, H. M. (2025). Fundamentals of Anatomy and Physiology of Speech, Language, and Hearing. San Diego, CA : Plural Publishing, Inc. 14.Trinīte, B. (2018). Valodas agrīnā novērtējuma tests. Latvijas Logopēdu asociācija. 15.Webb, W. G. (2017). Neurology for the Speech-Language Pathologist (6th. Ed). St. Louis, Missouri: Elsevier. 16.Бурлакова, М.К. (2001). Стратегия и тактика восстановления речи. Москва: Эксмо-пресс. 17.Лурья, А. Р. (2001). Высшие корковые функции человека и их нарушения при локальных поражениях мозга. Москва. 18.Цветкова Я.С. (1988). Афазия и восстановительное обучение.Москва: Просвещение. Citi informācijas avoti/Other sources of information: 1. Zinātniskajās datu bāzēs (EBSCO, Web of Science, SAGE Journal, Cambridge Journals Online, Science Direct, SCOPUS, Britannica Online u. c.) pieejamās publikācijas. 2. LLA mācību materiāls "Afāzija". 3. www.asha.org
Nepieciešamās priekšzināšanas	Studentiem ir nepieciešamas priekšzināšanas neiroloģijā un psihiatrijā.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Iegūti lingvistiski komunikatīvi traucējumi, jēdziens, veidi, raksturīgākās pazīmes	2	6	2	6

Valodas funkcijas cerebrālā organizācija. Valodas zonas. Savienojumi: garie intrahemisfēriskie, interhemisfēriskie, īsie intrahemisfēriskie. Primārie, sekundārie un terciālie lauki, to nozīme valodas procesā	2	6	2	6
Afāzijas būtība, tās izpratne neiroloģiskā, lingvistiskā un funkcionālā aspektā.	4	8	2	10
Afāzijas etioloģija. Tipiskākie iegūto valodas traucējumu cēloņi. Galvas smadzeņu bojājuma raksturs afāziju gadījumos.	2	6	2	6
Afāzijas vispārējā simptomātika. Tipiskākie valodas traucējumu simptomi: runas plūduma traucējumi, stereotipi, automatismi, prosodijas traucējumi, anomija, parafāzijas, a/disgramatismi, žargons, valodas sapratnes traucējumi, agrafrija, aleksija, u. c. Neiroloģiskā simptomātika afāziju gadījumos: agnozijas, apraksijas, kustību traucējumi, patoloģisko refleksu klātbūtne u. c. Kognitīvā simptomātika afāziju gadījumos: atmiņas, domāšanas, uzmanības traucējumi.	6	8	2	10
Afāziju veidi. A.Lurijas afāzijas klasifikācija. Bostonas klasifikācija. Afāzijas formu raksturojums.	4	8	2	10
Valodas un psihomotoro funkciju pārbaude afāzijas gadījumos. EBP vadlīnijas. Skrīnings (NIHSS shēma). Valodas sapratnes, atkārtošanas spēju, nosaukšanas spēju pārbaudes metodika. Speciālās valodas pārbaudes shēmas afāziju gadījumos.	6	10	4	16
Valodas atjaunošana afāziju gadījumos. EBP vadlīnijas. Terapijas pieejas un metodes. Konkrētu afāzijas formu atjaunošanas programmas. Alternatīvās komunikācijas piemērošana. Piederīgo apmācība	8	10	2	16
Kognitīvi komunikatīvi valodas traucējumi. Labās puslodes sindroms. Traumatiskais smadzeņu bojājums (TBI): runas un valodas simptomātika. Valodas traucējumi neirodeģeneratīvo saslimšanu gadījumos. Komunikatīvo vajadzību izvērtēšana, alternatīvās komunikācijas piemērošana. Piederīgo apmācība.	6	10	2	12
Kopā:	40	72	20	92

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Pārzina par valodas funkcijas centrālo organizāciju, iegūto valodas traucējumu veidiem (afāziju, kognitīviem komunikācijas traucējumiem, u. c.), etioloģiju, afāzijas taksonomiju, simptomātiku.	Starppārbaudījums 1 (tests).
Pārzina valodas un psihomotoro funkciju novērtējumu iegūto traucējumu gadījumos	Starppārbaudījums 2 (tests).
Pārzina valodas atjaunošanas darba organizāciju un saturu dažādu afāzijas formu gadījumos.	Starppārbaudījums 3 (tests).
Prot veikt valodas funkcijas novērtējumu un noteikt iegūtā valodas traucējuma veidu, prot izveidot logopēdiskās iedarbības darba plānu, praktiski izmantot valodas atjaunošanas metodes un paņēmienus.	Patstāvīgais darbs, situācijas modelēšana.
* Spēj analizēt un interpretēt novērtēšanas rezultātus, spēj integrēt no medicīnas kartes un citiem avotiem iegūto informāciju; * Spēj noteikt citu speciālistu konsultācijas nepieciešamību, nosūtot klientu pie tiem laicīgi; * Spēj integrēt novērtēšanas laikā iegūto informāciju ar citiem saistītiem datiem, korekcijas mērķu nospraušanā; * Spēj izlemt par logopēdiskās iedarbības nepieciešamību; * Spēj iesaistīt šajā diskusijā klienta piederīgos un citus speciālistus; * Izprot specifisku terapijas metožu lietojuma pamatojumu un spēj pielietot atbilstošas terapijas tehnikas, izmantojot nepieciešamos materiālus un tehniskos palīgīdzekļus; * Spēj sagatavot mutisku un rakstisku ziņojumu par novērtēšanas un terapijas rezultātiem, iekļaujot novērtēšanas un terapijas laikā iegūto datu analīzi un interpretāciju; * Spēj diskutēt ar klientu par ilgtermiņā sasniegtajiem terapijas rezultātiem.	* Sekmīgi aizstāvēti klīniskās prakses uzdevumi. * Sekmīgi nokārtots eksāmens (noslēguma tests).

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Starppārbaudījums 1	10
Starppārbaudījums 2	10
Starppārbaudījums 3	10
Sekmīgi aizstāvēti klīniskās prakses uzdevumi.	10
Eksāmens	60
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	4.0	20.0	20.0	0.0		*	